

PRIEŤAHY V KONANÍ – ROZHODOVANIE O TROVÁCH KONANIA

Kedže všeobecný súd rozhoduje o náhrade trov konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, ústavný súd postup pri rozhodovaní o náhrade týchto trov nepovažuje za právne zložitý. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. V kontexte celkovej dĺžky konania trvajúceho 15 rokov je nemysliteľné, aby rozhodovanie o trovách konania napriek jeho dvojfázovosti trvalo viac ako 3 roky.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 711/2017 z 13. júna 2018)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. júna 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu Sergeja Kohuta, zo sudcu Rudolfa Tkáčika a sudkyne Jany Baricovej v konaní o sťažnosti P. G., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Holič s. r. o., Poľovnícka 4, Bernolákovo, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jozef Holič, ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 70/2002, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 70/2002 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 70/2002 v časti o trovách konania konal bez zbytočných prietáhov.

3. P. G. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** uhradiť P. G. trovy konania v sume 570,06 € (slovom päťstosedemdesiat eur a šesť centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Jozef Holič s. r. o., Poľovnícka 4, Bernolákovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :**I.**

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 711/2017-18 z 28. novembra 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. G. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 70/2002 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v namietanom konaní vedenom na okresnom súde sa žalobca P. P. (ďalej len „žalobca“) domáhal na sťažovateľovi ako žalovanom ochrany osobnosti a zaplataenia nemajetkovej ujmy vo výške 3 318,39 € s príslušenstvom. Okresný súd rozhodol v merite veci v poradí tretím rozsudkom č. k. 15 Ct 70/2002-471 z 13. decembra 2013 tak, že žalobu zamietol a rozhodnutie o trovách konania si vymienil na dobu 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4 Co 439/2014-521 z 26. novembra 2014 rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozhodnutie krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu) nadobudlo právoplatnosť 6. februára 2015.

3. Predmetom konania tak zostalo rozhodovanie o náhrade trov konania. Okresný súd uznesením č. k. 15 Ct 70/2002-527 z 2. marca 2015 rozhodol o trovách konania tak, že sťažovateľovi priznal ich plnú náhradu vo výške, ako bola vyčíslená sťažovateľom. Krajský súd na odvolanie žalobcu uznesenie okresného súdu rozhodnutím č. k. 4 Co 115/2016-543 z 31. mája 2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (spis bol okresnému súdu vrátený 13. júla 2016). Následne sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie a návrh na rozhodnutie o trovách konania (16. august 2016). Okresný súd však od doručenia tohto vyjadrenia v danej veci nekonal, a preto je sťažovateľ toho názoru, že v namietanom konaní, týkajúcom sa „už iba“ náhrady trov konania, dochádza k porušovaniu jeho v záhlaví označených práv.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezhom vyslovil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 15 000 € a náhradu trov konania.

5. Ústavný súd následne zistil, že okresný súd uznesením č. k. 15 Ct 70/2002-559 z 12. júla 2017 rozhodol o nároku sťažovateľa na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), t. j. výrokom, ktorým mu priznal „náhradu trov konania v rozsahu 100 %“. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca 25. augusta 2017 odvolanie.

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu zo 4. decembra 2017 vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr. 279/2017 z 10. januára 2018, ktorý bol doručený ústavnému súdu 18. januára 2018, a doplnujúcim podaním obsahujúcim vyjadrenie zákonného sudcu sp. zn. Spr. 279/2017 zo 17. januára 2018, ktorý bol doručený ústavnému súdu 24. januára 2018. V podaní z 10. januára 2018 predseda okresného súdu uviedol, že z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti veci považuje vec za zložitú, pretože ide o spor o ochranu osobnosti. Okrem toho poukázal na to, že sťažovateľ podal dvakrát sťažnosť na prietahy v konaní, ktoré boli

predsedom okresného súdu vyhodnotené ako nedôvodné. K tomu pripojil chronológiu procesných úkonov súdu v napadnutom konaní, v ktorej závere zákonný sudca ozrejmil, že „až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej dňa 6.2.2015... sa vo veci konalo riadne, poukazujem na to, že vec bola trikrát meritórne rozhodnutá. Ďalej konštatujem, že v uvedenom období žalovaný alebo jeho zástupca nikdy nepodali sťažnosť na prietahy v konaní, resp. ústavnú sťažnosť... Zdôrazňujem teda, že žalovaný, resp. jeho zástupca nepodali do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej predsedovi súdu sťažnosť na prietahy v konaní, avšak v ústavnej sťažnosti poukazuje na celkovú dĺžku konania a navrhuje na ňu prihliadať, avšak potom musím poukázať na to, že žalovaný, resp. jeho zástupca nevyužil podanie sťažnosti predsedovi súdu na prietahy v konaní týkajúcich sa dĺžky rozhodovania o ich náhrade ako prostriedok ich odstránenia. Po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej zástupca žalovaného podal sťažnosť predsedovi súdu sťažnosť, ktorá sa týkala nerozhodnutia o náhrade trov konania v lehote 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, ale nie celkovej dĺžky konania aj spolu s rozhodovaním o náhrade trov konania.

... Čo sa týka skutkovej a právnej náročnosti veci, musím, ako sudca, ktorý vybavoval na tunajšom súde veci ochrán osobnosti špecializované od začiatku svojho pôsobenia dňa 1.1.1998 niekedy do roku 2002, kedy bola špecializácia ako taká zrušená, konštatovať, že predmet tohto konania, teda neprípustný neprocesný úkon v trestnom konaní zasahujúci do osobnostných práv, je vskutku ojedinelý, nestretol som sa s nim a pokiaľ mám vedomosť, tak na iných súdoch sa taký predmet konania neobjavil, v tejto súvislosti poukazujem na to, že som tieto veci vybavoval špecializované aj na Okresnom súde Bratislava V, kde som pôsobil do 31.12.1997...“.

Zároveň predseda okresného súdu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

V podaní zo 17. januára 2018 okresný súd zaslal vyjadrenie zákonného sudcu, v ktorom korigoval svoje skoršie vyjadrenie v tom smere, že sťažovateľ sa na prietahy v namietanom konaní sťažoval, a to podaniami doručenými okresnému súdu 22. júna 2012 a 30. marca 2016. Obe tieto sťažnosti boli podpredsedníčkou okresného súdu vyhodnotené ako opodstatnené.

7. Ústavný súd 24. januára 2018 zaslal obe vyjadrenia okresného súdu právnenému zástupcovi sťažovateľa s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 12. februára 2018 poukázal na to, že ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 377/2014 z 28. októbra 2014 vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov, napriek tomu však zákonný sudca toto rozhodnutie nerešpektoval. O trovách konania totiž rozhodol po 12-tich mesiacoch od rozhodnutia krajského súdu. Sťažovateľ nesúhlasí ani s vyjadrením okresného súdu, že sťažnosti na prietahy v konaní, ktoré mu boli adresované, sa nevzťahovali na rozhodovanie o trovách konania. V uvedenom vidí snahu okresného súdu apelovať na ústavný súd, aby o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol tak, že ju odmietne pre nedostatok vyčerpania všetkých možností nápravy. Napokon doplnil, že proti uzneseniu okresného súdu z 12. júla 2017 podal žalobca 25. augusta 2017 odvolanie, ktoré bolo sťažovateľovi zaslané na vedomie až 9. januára 2018, t. j. po pol roku od jeho podania.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom ústavný súd zistil nasledujúci prehľad priebehu konania, v ktorom akcentuje etapu rozhodovania o trovách konania:

- 13. decembra 2013 bol vyhlásený rozsudok okresného súdu, ktorým žalobu žalobcu zamietol. Rozhodovanie o trovách konania si vymienil na dobu 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 6. februára 2015 (v spojení s rozsudkom krajského súdu z 26. novembra 2014);

- 12. januára 2015 krajský súd doručil spis so svojím rozhodnutím o odvolaní okresnému súdu;

- 2. marca 2015 okresný súd rozhodol o trovách konania uznesením tak, ako ich sťažovateľ vyčíslil;

- 15. apríla 2015 podal žalobca odvolanie proti rozhodnutiu okresného súdu o trovách konania;

- 2. júna 2015 okresný súd zaslal odvolanie žalobcu sťažovateľovi na vyjadrenie;

- 18. júna 2015 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k odvolaniu;

- 6. júla 2015 okresný súd zaslal žalobcovi podanie sťažovateľa na vyjadrenie;

- 4. augusta 2015 pokyn zákonného sudcu na predloženie spisu krajskému súdu na účel rozhodnutia o podanom odvolaní;

- 21. marca 2016 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie;

- 31. mája 2016 krajský súd rozhodol o odvolaní tak, že rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na opätovné rozhodnutie o trovách konania;

- 13. júla 2016 bol spis doručený späť okresnému súdu;

- 16. augusta 2016 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa a návrh na rozhodnutie o trovách konania;

- 30. júna 2017 doručil sťažovateľ okresnému súdu sťažnosť na prietahy v konaní (Podpredsnička okresného súdu na túto sťažnosť odpovedala 26. júla 2017 s výsledkom, že sťažnosť je dôvodná a vec bude sledovať).

Sťažovateľ doručil ústavnému súdu sťažnosť 6. júla 2017. Ústavný súd následne pre potrebu dôsledného rozhodnutia o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v súčinnosti s okresným súdom zistil nasledujúci priebeh konania:

- 12. júla 2017 okresný súd vydal uznesenie, ktorým sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %;

- 25. augusta 2017 doručil žalobca okresnému súdu odvolanie proti už uvedenému uzneseniu;

- 28. decembra 2017 okresný súd zaslal sťažovateľovi odvolanie žalobcu na vyjadrenie;

- 19. februára 2018 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k odvolaniu;

- 24. apríla 2018 okresný súd zaslal vyjadrenie sťažovateľa žalobcovi;

- 17. mája 2018 žalobca doručil okresnému súdu stanovisko k vyjadreniu sťažovateľa;

- 23. mája 2018 okresný súd zaslal stanovisko žalobcu sťažovateľovi.

III.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská

republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a podľa čl. 38 ods. 2 listiny), podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorý ku dňu podania ústavnej sťažnosti nerozhodol o trovách konania.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno posudzovať spoločne.

14. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. V súčasnosti od 1. júla 2016 táto povinnosť vychádza zo zásad Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), konkrétne z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, resp. z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj

„ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

18. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie vedené pred okresným súdom pod sp. zn. 15 Ct 70/2002 bolo v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľov v merite veci právoplatne skončené, a to 6. februára 2015, a aktuálne prebieha len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o náhrade trov konania. Z uvedeného dôvodu neobstojí námietka okresného súdu spočívajúca v zložitosti predmetu sporu, ktorým bola ochrana osobnosti. Keďže všeobecný súd rozhoduje o náhrade trov konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané účastníkmi (resp. stranami sporu) a ich právnymi zástupcami, ústavný súd postup pri rozhodovaní o náhrade týchto trov nepovažuje za právne zložitý. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. Na základe uvedeného rozhodovanie o náhrade trov konania zásadne nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania. Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by nasvedčovali vzniku zbytočných prietáhov zo strany sťažovateľa. Práve naopak, sťažovateľ v priebehu konania (nielen vo fáze rozhodovania o trovách) vyvíjal aktivitu, pokiaľ ide o urýchlenie postupu okresného súdu, a to opakovanými podaniami a žiadosťami, ktorými urgovoval okresný súd a upozorňoval na vznik prietáhov v jeho veci.

20. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

21. Ústavný súd považuje za dôležité najskôr poukázať na judikatúru ESLP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). Európsky súd pre ľudské práva v bode 50 uvedeného rozsudku konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Zároveň ESLP v bode 46 uvedeného rozsudku uviedol, že na účely čl. 35 ods. 1 dohovoru je súčasne potrebné formulovať ústavnú sťažnosť takým spôsobom, ktorý umožní ústavnému súdu preskúmať celkovú dĺžku namietaného konania.

22. Ústavný súd považuje za vhodné vyjadriť sa najskôr k potrebe správneho formulovania ústavnej sťažnosti a uvádza, že sťažovateľ svoju sťažnosť nemusel koncipovať až do takej miery, aká zodpovedá predstave ESLP, pretože postup okresného súdu v označenom konaní ústavný súd už trikrát prehodnocoval, z toho v jednom prípade konštatoval porušenie ústavných práv sťažovateľa (nález sp. zn. I. ÚS 377/2014 z 28. októbra 2014). V odôvodnení tohto nálezu pritom ústavný súd zdôraznil, že „v posudzovanom prípade ide o exemplárny prípad zmätočného a neefektívneho postupu okresného súdu“. Už v období rozhodovania o tejto (v poradí prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľa) trvalo namietané konanie viac ako 12 rokov.

23. Predmetom námietok dostačujúco formulovanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa je vznik prietáhov vo fáze rozhodovania o trovách konania. Ústavný súd v súvislosti s možným

vznikom priesťahov v konaní preto hodnotil postup okresného súdu vo fáze nasledujúcej po právoplatnom skončení konania vo veci samej. Túto však v závere posúdil v kontexte s celkovou dĺžkou konania.

Z obsahu zapožičaného spisu vyplynulo, že okresný súd rozhodol prvýkrát o trovách konania uznesením z 2. marca 2015, a to tak, že priznal sťažovateľovi trovy konania v ním uplatnenej výške. Proti tomuto rozhodnutiu však podal žalobca 15. apríla 2015 odvolanie. Okresný súd predložil spis spolu s podaným odvolaním krajskému súdu až 21. marca 2016. Medzitým iba doručil podané odvolanie sťažovateľovi na vyjadrenie (2. jún 2015) a vyjadrenie sťažovateľa žalobcovi (6. júl 2015). Časový úsek ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu tak predstavoval viac ako 8 mesiacov. Druhým obdobím absolútnej nečinnosti okresného súdu bolo obdobie od rozhodnutia krajského súdu o podanom opravnom prostriedku a doručenia spisu späť okresnému súdu (13. júl 2016) do vydania uznesenia, ktorým okresný súd znovu rozhodol (už podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016, pozn.) o nároku na náhradu trov konania (12. júl 2017), t. j. obdobie 1 roka. Uvedené obdobia predstavujú celkovo viac ako 20-mesačný zbytočný priesťah vo fáze rozhodovania o trovách konania.

24. Ústavný súd taktiež zistil, že postup okresného súdu bol okrem nečinnosti poznačený aj neefektívnosťou. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Vo veci namietanej sťažovateľom vidí ústavný súd túto neefektívnosť v tom, že prvé rozhodnutie okresného súdu o trovách konania (č. k. 15 Ct 70/2002-257 z 2. marca 2015) bolo uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 115/2015-453 z 31. mája 2016 zrušené ako nepreskúmateľné a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd totiž pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal iba z vyčíslenia trov konania predložených právnym zástupcom sťažovateľa, a to bez toho, aby jednotlivé úkony preskúmal a zaoberal sa ich účelnosťou, prípadne zohľadnil pri ich vyčíslení meniacu sa daňovú sadzbu.

25. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 15 Ct 70/2002 porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

26. Ústavný súd nad rámec uvedeného podotýka, že podľa nových procesných predpisov, t. j. Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016, prebieha rozhodovanie o trovách konania na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy v dvoch fázach, a to tak, že najskôr sudca v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, rozhodne o nároku na náhradu trov konania a po právoplatnosti tohto rozhodnutia rozhodne o výške náhrady trov konania súdny úradník samostatným rozhodnutím. V prípade sťažovateľa sudca uznesením č. k. 15 Ct 70/2002-559 z 12. júla 2017 rozhodol o nároku na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP (o tomto nároku okresný súd rozhodol samostatným uznesením, t. j. nie v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, keďže vo veci samej okresný súd rozhodol ešte za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy), ktoré však nenadobudlo právoplatnosť v dôsledku uplatnenia opravného prostriedku zo strany žalobcu (25. august 2017). Podstatné však je, že od podania odvolania do vypracovania tohto nálezu ústavného súdu okresný súd ani len nepredložil opravný prostriedok žalobcu spolu so spisom krajskému súdu na rozhodnutie, čo je ďalších 9 mesiacov

neefektívnej činnosti okresného súdu. Počas tohto obdobia sa okresný súd obmedzil iba na úkony spojené s doručovaním odvolania a vzájomných vyjadrení strán sporu. V kontexte celkovej dĺžky konania (15 rokov) je nemysliteľné, aby rozhodovanie o trovách konania napriek jeho dvojfázovosti trvalo tak neprimerane dlho ako vo veci sťažovateľa (viac ako 3 roky).

27. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

28. Ústavný súd konštatoval porušenie práv sťažovateľa, pretože posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené v časti týkajúcej sa trov konania. V tejto súvislosti je potrebné doplniť, že aktuálne ide o rozhodovanie o nároku na ich náhradu, po ktorom bude nasledovať ešte druhá fáza – rozhodovanie o výške trov. Keďže ide o rozhodnutie, ktoré vydáva súdny úradník, Civilný sporový poriadok pripúšťa proti takému rozhodnutiu sťažnosť, o ktorej rozhoduje sudca. Okolnosť spočívajúca v nepredložení odvolania žalobcu krajskému súdu po taký dlhý čas (bod 26), ako aj obava z možného zdĺhavého budúceho postupu okresného súdu v druhej fáze rozhodovania o trovách (vzhľadom na doterajšiu nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu v merite veci i vo fáze rozhodovania o trovách konania) viedli ústavný súd k tomu, aby prikázal okresnému súdu konať vo veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 15 Ct 70/2002 bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

30. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

31. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 15 000 €, ktorá podľa jeho názoru zohľadňuje roky trvajúce súdne konanie a psychickú ujmu mu tým spôsobenú.

32. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

33. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na doterajšiu dĺžku napadnutého konania (15 rokov) a v rámci nej na fázu týkajúcu sa rozhodovania o trovách konania, ktorá trvá už viac ako 3 roky. Počas tohto 3-ročného obdobia však okresný súd rok a 8 mesiacov vôbec nekonal, resp. konal neefektívne. Okrem toho prihliadol ústavný súd i na

to, že rozhodovanie o trovách konania nie je dosiaľ právoplatne ukončené ani len vo vzťahu k prvej fáze týkajúcej sa nároku. S ohľadom na uvedené ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadost'účinenie v sume 500 €, ktorú považoval za primeranú konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

34. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby, ktoré však v dôsledku numerickej chyby vyčísľil sumou 475,05 €.

35. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania za prvé dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti) vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 147,33 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 156,17 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Odmena advokáta za poskytnuté služby vrátane 20 % DPH predstavuje sumu 374,81 €. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania za podanie právneho zástupcu sťažovateľa doručené ústavnému súdu 12. februára 2018 ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola 921 €. Odmena za jeden úkon právnych služieb (153,50 €) spolu s režijným paušálom (9,21 €) a 20% DPH predstavuje sumu 195,25 €. Celkovo trovy konania predstavujú 570,06 € a ústavný súd ich sťažovateľovi priznal v celej uplatnenej výške (bod 4 výroku nálezu).

36. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.